

« نقش آفرینی بسیج اصناف، بازاریان و فعالان اقتصادی در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب با رویکرد اقتصاد مقاومتی از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) »

محمد حیدری شلمانی^۳

فصلنامه (علمی - تخصصی) مطهر، سال هفدهم، شماره ۵۲، بهار ۱۳۹۹

چکیده

اقتصاد مقاومتی مانند دیگر مقاومت های مردم در تهدیدهای دشمنان در چهل ساله گام اول انقلاب که منجر به پیروزی شد، یکی از راهبردهای بی چون و چرایی نظام اسلامی در برابر تهدید اقتصادی استکبار است که این تهدید هم با تکیه بر توان مردم به فرصت و نقطه قوت نظام مبدل خواهد گشت. بنابر فرموده معمار کبیر انقلاب، که «اصناف بازرگان قدرتمند نهضتند، اگر اصناف و بازاریان همراهی نمی کردند انقلاب پیروز نمی شد» باید خاطر نشان کرد که بخش قابل توجه مردم، اکنون خانواده اصناف و بازاریان هستند که بالغ بر سی درصد جمعیت کشور را شامل می شوند، در تحقق گام دوم با محوریت اقتصاد مقاومتی نقش به سزایی دارند که گوشه ای از این مقاومت اقتصادی را در فراز و نشیب سالهای اخیر در بازار و سفره مردم شاهد بودیم که بازاریان و تجار کشور سربلند تر از گذشته از آزمون اقتصادی بیرون آمدند. در این مجال به روش توصیفی و کتابخانه ای، به نقش آفرینی اصناف، بازاریان و فعالان اقتصادی در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب پرداخته شده است که با عنایت به اولویت مقابله با تهدیدات اقتصادی دشمنان، ظرفیت های اصناف و بازاریان و توانمندی بسیج در سازماندهی، هدایت و انسجام بخشی این ظرفیت ها در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب به ویژه با رویکرد اقتصاد مقاومتی با بهره گیری از رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) قابل توجه جدی و همه جانبه می باشد.

واژگان کلیدی: بسیج، بیانیه گام دوم، اصناف و بازاریان، فعالان اقتصادی

^۳ - کارشناس ارشد طراحی دفاع غیرعامل - قائم مقام سازمان بسیج اصناف کشور

مقدمه

اصناف یعنی دسته های مستقلی از پیشه وران که فعالیت مشابهی دارند، در ادوار گذشته به خصوص در زمان هخامنشیان، اصناف یکی از ارکان اقتصاد در ایران بوده که با گذشت اعصار و قرون متمادی این عضو از جامعه فرآیند تکاملی خود را به تدریج طی کرد به طوری که از دوره های اسلام تا مغول، مغول تا قاجاریه، قاجاریه تا سال ۱۳۲۰ شمسی و از آن زمان تاکنون نقش های مختلفی را در اقتصاد بازی کرده و هم اکنون هم هرچه به جلو حرکت می کنیم شاهد شکوفایی و نقش آفرینی و حضور پررنگ اصناف در چرخه های مختلف اقتصاد هستیم. بدنه هر اقتصاد از دو بخش خرد و کلان تشکیل شده و همیشه جهت حرکت در این مسیر از خرد به کلان است، به عبارتی ساده تر، اقتصاد کلان از خرد نشأت می گیرد که در این وادی می توانیم اصناف را در قالب اقتصاد خرد جای دهیم.

با این اوصاف برای دستیابی به اقتصاد کلان اعم از داخلی و بین المللی همواره می بایست دولت نقش مداخله گرانه خود را در اقتصاد خرد به تدریج کاهش داده و گام های اساسی و موثری را در واگذاری آن به بخش های مردمی که همان اصناف است، برداشته تا ضمن کاهش تصدی گری، زمینه سازی و پیاده سازی اصل ۴۴ را که مشمول اهدافی همچون شتاب بخشی به رشد اقتصاد ملی، گسترش مالکیت مردم، تامین عدالت اجتماعی، ارتقای کارایی بنگاه های اقتصادی، افزایش سهم بخش خصوصی و تعاونی در اقتصاد ملی، تقلیل بازمالی و مدیریتی، افزایش سطح اشتغال عمومی و تشویق اقشار مختلف مردم به پس انداز و سرمایه گذاری است را فراهم کنیم. باید اشاره داشت: اصناف در دوره های مختلف نقش و جایگاه مهمی در تحولات جامعه و کشور داشته اند و به رغم برخی مسایل، در صورت تحقق شرایط لازم می توانند عامل تقویت اعتماد و انسجام اجتماعی شوند.

امروزه به هر نقطه ای از شهر که پا می گذاریم با انواع مغازه های کوچک و بزرگ و فروشگاه های زنجیره ای و حتی بانک ها و صرافی ها رو به رو می شویم. رشد و گسترش سریع واحدهای صنفی مختلف در جای جای نقاط شهری و حتی روستایی کشور پدیده ای اقتصادی- اجتماعی است. ضمن اینکه اصناف در کنار اثرات اقتصادی از نقش و جایگاه اجتماعی- فرهنگی هم برخوردار هستند و می توانند در صورت فراهم بودن بسترهای لازم اثرات مثبتی در جامعه داشته باشند.

مرور پیشینه ها

اصناف در سراسر جهان و در طول تاریخ همواره حضور داشته و گستره اصناف در سطح کشور باعث شده این بخش در بحث اشتغال هم اثرگذار باشد. به طوریکه اگر میانگین نیروی کار هر واحد صنفی را ۲.۵ نفر در نظر بگیریم، با احتساب واحدهای صنفی بدون جواز حدود ۷ تا ۷.۵ میلیون نفر و با احتساب آمار رسمی حدود ۶ میلیون نفر اشتغالزایی مستقیم در واحدهای صنفی نیروی کار فعال وجود دارد که با احتساب خانواده های آنها می توان گفت در کشور جمعیتی حدود ۲۵ میلیونی وابسته به اصناف هستند. این در حالی است که اصناف از هیچ گونه امکانات و تسهیلات دولتی و بانکی استفاده نمی کنند و اگر در طول

حیات خود از تسهیلاتی به خصوص در بخش بانکی استفاده کرده اند، به واسطه سرمایه گذاری ها و پس اندازهایی بوده که توسط خود آنها در منابع بانکی ایجاد شده است.

علی محمد حاضری در مقاله خود تحت عنوان "نقش سیاسی بازار: تحلیل تحولات دهه اول جمهوری اسلامی ایران" نشان می دهد که در دهه اول پس از انقلاب اسلامی، رابطه بازار با دولت دچار دگرگونی شد. یعنی، با پیوستن بخشی از بازار به دولت، شاهد شکل گیری دو گروه اجتماعی و سیاسی از بازار در ایران هستیم که هر یک کارویژه های خاص خود را داشته اند.

همچنین جواد احمدی در سال ۱۳۸۷ در پایان نامه خود با عنوان "نقش اصناف، تجار و بازاریان در تحولات سیاسی ایران از ۱۳۴۰ تاکنون" در دانشگاه امام صادق (ع) به بررسی نقش اصناف، تجار و بازاریان در تحولات سیاسی ایران طی سالهای ۱۳۴۰ تا دهه اول بعد از انقلاب اسلامی پرداخته است. یافته های تحقیق نشان می دهد، ادوار گذشته، همواره بافت معماری و ساخت فیزیکی بازار متناسب با کارکردهای اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مورد نظر طرح ریزی شده است. اصناف و تجار غالباً، به عنوان یک مجموعه عظیم اجتماعی هیچگاه در جریانات و تحولات سیاسی بوقوع پیوسته در جامعه بی تفاوت نبوده و سابقه فعالیت های سیاسی آنان به دوران اولیه شکل گیری این نهاد اجتماعی برمکی گردد. حضور یا عدم حضور آنها در محل کار خویش حاکی از بروز یا عدم بروز اتفاقات سیاسی بوده است. بازاریان همواره مذهبی بوده و ایمان و اعتقادی قوی داشته اند که باعث جلب اعتماد مردم بوده است و یا حداقل خود را مذهبی جلوه می دادند. درمورد میزان و علت مشارکت سیاسی بازاریان در جریان انقلاب اسلامی، عده ای معتقدند که رکود اقتصادی جامعه، به منافع آنها لطمه زده است. لذا این مساله باعث تحریک بازاریان و سوق دادن آنها به سمت فعالیت های سیاسی شده است.

درمقابل برخی معتقدند که حکومتها سعی در کوتاه نمودن دست بخش خصوصی از فعالیت های انحصاری اقتصادی در عرصه تجارت بوده اند و همین امر موجب نارضایتی اصناف و در نتیجه گرایش آنها به فعالیت های سیاسی شده است. نهایتاً براساس دیدگاه سوم، منافع اقتصادی به همراه تمایلات مذهبی و دربرخی موارد روحیات ملی گرایانه محرک اصلی بازاریان در روی آوردن به فعالیت های سیاسی بوده است. در طی سالهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی، آنچه تعیین کننده موضع بازار و نحوه عملکرد آن در قبال دولتهای بعد از انقلاب بوده است. سیاست های اقتصادی این دولتها در قبال بازار و بخش خصوصی می باشد.

صنوف مختلف حاضر در بازار از دیرباز در کنار انجام فعالیت های اقتصادی خود نقش بسزایی در فعالیت های اجتماعی، فرهنگی (به ویژه مذهبی) داشته اند. همچنین مشارکت بازاریان در جریان های سیاسی و پیوندی که با سایر گروه ها برقرار می کردند، از واقعیت های انکار ناپذیر تاریخ سیاسی - اجتماعی کشور است. تعداد واحدهای صنفی ایرانی از میانگین جهانی بیشتر است. درواقع بر اساس آمار، واحدهای صنفی حاضر در کشور هفت برابر از میانگین جهانی بیشتر است؛ زیرا در این استاندارد به ازای ۳۷ تا ۴۲ خانوار

یک واحد تجاری وجود دارد اما در ایران به ازای هر هفت خانوار یک بنگاه صنفی ایجاد شده است. از نظر محدوده سازمانی مجموعه امور اصناف در سال های قبل از انقلاب و تا سال ۱۳۵۰ در شهرداری ها متمرکز بوده و صدور پروانه کسب هم توسط شهرداری ها انجام می شد. بر اساس مطالعات انجام شده در همین سال اولین قانون نظام صنفی تصویب و به موجب آن «اتاق اصناف» تاسیس شد و متولی امور اصناف و صدور مجوز کسب برای واحدهای صنفی شد.

بعد از انقلاب و از همان سال آغازین «اتاق اصناف» منحل و در ابتدا کمیته امور صنفی برای ساماندهی و اداره امور اتحادیه ها و سپس در سال ۱۳۶۱ شورای اصناف کشور ایجاد شد. بعد از آن حدود دو دهه طول کشید تا قانون اصناف در مجلس تصویب و برای اجرا ابلاغ شود. در واقع طی سال های ۷۷ و ۷۸ پیش نویس آن با نظر مجامع صنفی کل کشور تدوین و در نهایت در سال ۸۱ طرح قانون نظام صنفی به مجلس رفت و این قانون در سال ۸۲ به تصویب مجلس رسید و از سال ۸۳ قابل اجرا شد. به گفته کارشناسان، عدم توجه به نقش و جایگاه سیاسی اصناف می تواند تبعات جبران ناپذیری برای جامعه در پی داشته باشد. نمونه هایی از اعتراض های صنفی در ماه های اخیر در کشور رخ داد که شاید دلیلی بر اهمیت نقش اصناف باشد. به علاوه، از نظر جامعه شناسی اصناف به نوعی میانجی و واسطه بین افراد از یک طرف و ساختارهای سیاسی و به ویژه دولت از طرف دیگر هستند. این میانجی گری از چند جهت دارای اهمیت است. یکی اینکه اصناف و به ویژه صنوف خدماتی به طور مستقیم با بخش زیادی از افراد جامعه در ارتباط هستند. به همین خاطر کیفیت و چگونگی عملکرد صنفی آنها می تواند دیدگاه، نگرش، باور و قضاوت مردم در باره حاکمیت به طور کل و دولت به طور خاص را شکل دهد.

دیگر اینکه به خاطر همین پیوند و ارتباط تنگاتنگ با افراد و اثرات مستقیم عملکرد آنها بر زندگی و معیشت مردم، در تقویت یا تضعیف اعتماد اجتماعی بسیار تأثیرگذار هستند. سوم و در ادامه دو مورد قبل اصناف می توانند در دنیای پیچیده و گسترده کنونی عامل انسجام اجتماعی باشند. بنابر این با پرداختن به امور و مشکلات صنفی، ساماندهی صنوف، جلوگیری از فعالیت های واحدهای صنفی غیر قانونی، تدوین سازوکاری برای ابراز اعتراضات و خواسته های صنوف و به طور کل ارتقای جایگاه و مشارکت دادن آنها در تصمیم گیری های کلان و خرد می توان یکی از زمینه های اصلی گسترش اعتماد و انسجام اجتماعی در جامعه را فراهم کرد.

دیدگاه فقهی امام خمینی(ره) در خصوص اقتصاد و تجارت

مسئله ۵- اگر در روابط اقتصادی و غیر آن بر قلمرو اسلام و بلاد مسلمین، ترس باشد که بیگانگان بر آن تسلط سیاسی یا غیر آن که موجب استعمار آنان یا استعمار بلادشان ولو از حیث فرهنگی می شود، پیدا کنند، بر همه مسلمین واجب است که از چنین روابطی اجتناب کنند، و این گونه روابط حرام می باشد.

مسئله ۱۰- اگر در روابط بازرگانی دول یا تجار، با بعضی از دول یا تجار بیگانه ترس بر بازار مسلمین و زندگی اقتصادی آنها باشد، واجب است آن را ترک کنند و چنین تجارتی حرام می باشد.

و در صورت چنین ترسی بر رؤسای مذهب واجب است که کارهای آنان و تجارت با آنها را طبق مقتضیات زمان تحریم نمایند. و برامت اسلامی متابعت آنان واجب است کما اینکه بر همه ی آنها واجب است که در قطع این روابط جدیت کنند.

نقش بازاریان در انقلاب از دیدگاه امام خمینی(ره)^۴

قدردانی از بازاریان

من تشکر خودم را به همه طبقات، به همه از اینکه علمای اسلام را تنها نگذاشتند و همه جبهه ها خصوصاً علمای اعلام، خصوصاً بازاریها[ی] بزرگوار، من تشکر از همه آنها می کنم. و از همه آنها استدعا دارم که هم دعا به اسلام بکنند، و هم جبهه های خودشان را محکم کنند.(۱)

فداکاری و مقاومت در نهضت

ما از این جنایات پی در پی و کشتار وحشیانه ناراحت و در عین حال امید داریم. ناراحتی برای آنکه جوانان رشید روحانی و دانشگاهی و بازاری و سایر طبقات را که امید برای آتی کشور هستند از دست داده ایم و می دهیم؛ و امیدواریم؛ چون می بینیم این جنایات شاهانه و این کشتار وحشیانه نتوانست و نمی تواند نهضت این ملت بیدار بپاخاسته را به سستی گرایاند؛ هر چه جنایت و قتل افزایش یافت ملت در اراده آهنین خود قویتر و مستحکم تر شد.(۲)

بازار تهران به عنوان بازوی قوی اسلام و کشور

بازار در طول تاریخ، بازارهای تمام کشور و خصوصاً بازار تهران یک بازوی قوی ای از برای اسلام و از برای کشور بوده است و ان شاءالله خواهد بود. اگر تمام شما یادتان نیست بعضی از سالمندان یادشان است که رژیم سابق - شاید زمان رضاشاه بود - اینها در صدد برآمدند که اصل بازار نباشد در ایران. از این مجتمع زیر سقف می ترسیدند. از مجتمعاتی که حصار داشت و زیر سقف بود و مجمع مؤمنین و متدینین و جوانهای متعهد بود می ترسیدند. از مساجد که محل اجتماع همین بازاریان بود و از خود بازار که مجمع ملت بود خوف داشتند. و همیشه بازار دنباله مقاصد اسلامی و برای پیشرفت اسلام و برای پیشرفت اقتصاد اسلامی یک بازوی ستر قدرتمندی بوده است و الآن هم همین طور است.(۳)

ارتباط متقابل دولت و بازاریان ؛ بازاریان، پشتوانه عظیم اسلام

دولتهای رژیم سابق و خود رژیم سابق چون با مردم نبود و مردم هم با او نبودند، شاید جرأت نکرد یک دفعه محمدرضا تو بازار بیاید. اما اکنون اینطور نیست، برای اینکه دولت و بازار، رئیس جمهور و بازاریها اینها برادر هستند و از خود این مردم هستند. اینطور نیست که در آن رده های به اصطلاح خودشان بالا باشند و به حسب واقع منحط باشند که مردم آنها را نپذیرند. در طول تاریخ هر مشکلی که پیدا می شد برای اسلام و برای علمای بزرگ اسلام، کافی بود که نصف روز بازار برای یک همچو امری بسته

^۴ - پرتال امام خمینی(ره) - <http://www.imam-khomeini.ir>

بشود و مشکل حل بشود. یک پشتوانه عظیمی است بازار برای اسلام، و بازاریها باید با کمال دقت این مسئله را حفظ کنند... بازار باید یکدل دنبال جبهه باشد و از پشت سر جبهه را تقویت بکند. (۴)

آسیب‌های جدی به اسلام ناشی از بی توجهی دولت به بازاریان

اگر دولت همان مسیر مردم را سیر کند، اگر دولت با این مردمی که در صحنه بودند، چه از بازرگانان و چه از - عرض می‌کنم که - دیگر مردمشان و چه از کاسبهای جزیشان، همه اینها - الا نادری [۱] که هیچ وقت نبودند - اگر دولت کاری بکند که اینها را یک وقتی همه را ناراضی کند، از حیث اینکه مالیاتها را زیاد کند بدون وجه، از حیث اینکه جرم برای تأخیر مالیات بدون وجه، از اینکه جریمه برای یک مسائل قرار بدهد بدون وجه، و همین طور قضاتی که در اطراف هستند، اگر خدای نخواست، طریقشان را یک نحوی قرار بدهند که مردم کم کم شک در اینها بکنند، آن روز است که برای ما مصیبت پیش می‌آید؛ آن روز است که نه جنگ می‌تواند پیروز بشود و نه مجلس می‌تواند موفق باشد و نه دولت؛ آن روز است که باید فاتحه را بخوانیم. (۵)

بخش اقتصادی بیانیه گام دوم انقلاب مؤید این آسیب هاست، آنجا که کی گوید "انقلاب اسلامی راه نجات از اقتصاد ضعیف و وابسته و فاسد دوران طاغوت را به ما نشان داد، ولی عملکردهای ضعیف، اقتصاد کشور را از بیرون و درون دچار چالش ساخته است. چالش بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتی بی‌اثر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعفهای مدیریتی است."

همچنین در ادامه بیان می‌کند "مهم‌ترین عیوب، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخشهایی از اقتصاد که در حیطه وظایف دولت نیست، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی، استفاده‌ی اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور، بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن، و سرانجام عدم ثبات سیاستهای اجرایی اقتصاد و عدم رعایت اولویتها و وجود هزینه‌های زائد و حتی مسرفانه در بخشهایی از دستگاههای حکومتی است. نتیجه‌ی اینها مشکلات زندگی مردم از قبیل بیکاری جوانها، فقر درآمدی در طبقه‌ی ضعیف و امثال آن است."

خدمات متقابل دولت و بازار

متشکرم از اینکه امروز مواجه هستم با قشر متعهد اسلامی نمایندگان سراسر کشور از اصناف و بازرگانان. و من امروز باید یک مقدار راجع به بازار صحبت کنم، یک مقدار هم راجع به دولت. آنکه راجع به بازار است، همه می‌دانیم، می‌دانید که بازار یکی از قشرهای عظیم متعهد به اسلام و در هر غائله‌ای که برای اسلام پیش آمده است، این بازار است که پیشقدم است. در قضیه تنباکو و حکم مرحوم میرزای شیرازی - اعلی الله مقامه - این بازار بود که همراهی کرد و منتهی به قیام شد. بعضی از بازرگانان اصفهان، از قراری که نقل شده است، یکی از بازرگانهای معتبر بوده است، تمام تنباکوهایی که داشته است و آن وقت تاجر تنباکو هم گفته می‌شود بوده است، پس از حکم میرزا، آورد در میدان شاه و

آتش زد؛ و مشابه او بازارهای دیگر در تأیید حکم میرزا در آن وقت قیام کردند، حتی شهید هم دادند. و پس از آن، در طول مشروطیت و استبداد به صورت مشروطیت، باز در هر زمینه، این بازار است که پیشقدم است و همراه با سایر قشرهای ملت از کارگران و کشاورزان و امثال اینها، مجاهده کرده است و مشکلات را تحمل کرده است و در پیشبرد مقاصد اسلام آنچه که توان داشته است، عمل کرده است. و در این پنجاه سال سیاه که تاریخ ایران را سیاه کرد، سیاهتر از رژیمهای سابق کرد، فشار بر بازار بسیار بود و بیشتر بود و از بازار، آنها خیلی وحشت داشتند؛ و لهذا یک وقت هم بنای بر این گذاشتند که این سقفها را خراب کنند؛ از زیر این سقفها خوف داشتند، لکن موفق نشدند. و در این نهضت، بازار یک حظاً وافر در امور داشت از تعطیلیهایی که کرد، از اعتصابات که کرد، البته سایر قشرها هم سهیم بودند، لکن بازار هم یک قشر عظیم سهیم در این امر بود. و در این جنگ هم، بازار هم در جبهه فرستاد و هم در پشت جبهه خدمت کرد. و الآن هم باز، بازار است که خدمت می کند و از اسلام عزیز و از جمهوری اسلامی نگهداری می کند.

میرزا، یک آقای مرجع بود در یک دهی از عراق، او نمی توانست که خودش یا طلبه هایی که آنجا دارند بسیج کنند برای مقابله با آن سلطنت استبدادی. او حکمی فرمود، علمای بلاد هم نمی توانستند خودشان راه بیفتند و این استبداد سیاه را بشکنند. این بازار و ملت بود که پشتیبانی از مراجع خودشان می کردند، از علمای خودشان می کردند و آنهايي که به راه استبداد می رفتند، آنها را به زمین می زدند. و در همین نهضت و در همین قضایایی که همه شاهد بودید و شاهد بودیم، باز، بازار است که تعطیلات طولانی کرد و با تعطیلات طولانی و تظاهرات و اعتصابات و چیزهای دیگر از این نهضت پشتیبانی کرد. البته سایر قشرها هم همه بودند و خداوند همه را تأیید کند. این بازار است که از اول، پشتوانه احکام اسلام بوده است و حالا هم هست و ان شاء الله بعدها هم خواهد بود. و امیدوارم که دولت توجه عمیق خاص بکند به بازار و آنچه که از دست او برمی آید به این قشر متعهد خدمت بکند.

دو طرف قضیه را باید ملاحظه کنیم. از آن طرف بازار را ما باید حفظش بکنیم با تمام قوا، همه مان موظفیم. بازار است که ما را نگه داشته، همه را نگه داشته، از آن طرف، بازار باید دولت را حفظ کند. اگر رها کند چه بکند دولت. دولت می خواهد دفاع از جان شما، از ناموس شما، از مال شما، از حیثیت شما بکند. خوب، ما خودمان باید این کار را تکفل کنیم، و آن مقدار که می توانیم، اینهایی که سرمایه های کلان دارند. اگر یک وقتی شما شنیدید که این آقایان بعضی می گویند تروریست اقتصادی و محتکرین را می گویند، محتکرین را می گویند، عامه بازار محتکر نیستند، متعهدند آنها؛ آنها خلاف شرع نمی کنند. یک دسته هستند که هم نق می زنند، هم کاری به این کارها ندارند، هم مال مردم را احتکار می کنند و گران می فروشند و بازار سیاه درست می کنند، یک دسته اند اینها. اینطور نیست که به بازار کسی جسارت کند؛ من تا حالا از هیچ کس نشنیدم که در بازار یک حرفی زده باشد. خوب، این بازاری است که بازار مسلمین است، این بازاری است که از اول تا حالا خدمت کرده و حالا هم خدمت می کند، بعدها هم

خدمت خواهد کرد. بنابراین، ما هم در گرفتاریهای دولت باید ملاحظه کنیم، هم گرفتاری مستضعفین و بیچاره ها را باید ملاحظه بکنیم، هم گرفتاری این آواره هایی که آمدند و الآن هستند... (۶)

شرکت دادن بازاریان در امر صنعت

عمده این است که برای این مستضعفینی که به شما خدمت کردند، خدمت بکنید و خدمت هم به این است که آنها را - بازاریها را - در کار وادار کنید، شریک کنید. کسانی که می توانند صنعتهای کوچک درست کنند، صنعتهایشان را حفظ بکنید و سایر کارها، آنهایی که البته دولت نمی تواند. آنکه دولت می تواند و دیگران نمی توانند، آنها باید بکنند. (۷)

اولویت دادن به بازاریان متعهد در توسعه بخش خصوصی از سوی دولت

دولت - چنانچه کراً تذکر داده ام - بی شرکت ملت و توسعه بخشهای خصوصی جوشیده از طبقات محروم مردم و همکاری با طبقات مختلف مردم، با شکست مواجه خواهد شد. کشاندن امور به سوی مالکیت دولت و کنار گذاشتن ملت، بیماری مهلکی است که باید از آن احتراز شود و در این موضوع گزارشهای مختلفی می رسد و هیأت دولت موظف است این امر را به طور همگانی گزارش دهد و کیفیت عمل را در اختیار عموم گذارد و این امر را جدی تلقی کند. و تذکر این نکته مهم است که دخالت دادن کسانی که در امور تجارت واردند، از بازاریان محرومیت کشیده و درد اسلام و انقلاب چشیده تا متخصصان وارد و مسلمان و متعهد، از امور ضروری است. دولت و این دوستان باید دقیقاً توجه کنند که آزادی بخش خصوصی به صورتی باشد تا هرچه بهتر بشود به نفع مردم محروم و مستضعف کار کرد؛ نه چون گذشته تعدادی از خدا بی خبر در تمام امور تجاری و مالی مردم سلطه پیدا کنند. (۸)

انطباق بیانیه گام دوم انقلاب با رویکرد حضرت امام (ره)

راه حل این مشکلات، سیاستهای اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه های اجرائی برای همه ی بخشهای آن تهیه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولتها پیگیری و اقدام شود. درون زایی اقتصاد کشور، مولد شدن و دانش بنیان شدن آن، مردمی کردن اقتصاد و تصدیگری نکردن دولت، برون گرایی با استفاده از ظرفیتهایی که قبلاً به آن اشاره شد، بخشهای مهم این راه حل ها است. بی گمان یک مجموعه ی جوان و دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته های اقتصادی در درون دولت خواهند توانست به این مقاصد برسند. دوران پیش رو باید میدان فعالیت چنین مجموعه ای باشد.

جوانان عزیز در سراسر کشور بدانند که همه ی راه حل ها در داخل کشور است. اینکه کسی گمان کند که «مشکلات اقتصادی صرفاً ناشی از تحریم است و علت تحریم هم مقاومت ضد استکباری و تسلیم نشدن در برابر دشمن است؛ پس راه حل، زانو زدن در برابر دشمن و بوسه زدن بر پنجه ی گرگ است» خطایی نابخشودنی است. این تحلیل سراپا غلط، هرچند گاه از زبان و قلم برخی غفلت زدگان داخلی صادر میشود، اما منشأ آن، کانونهای فکر و توطئه ی خارجی است که با صد زبان به تصمیم سازان و تصمیم گیران و افکار عمومی داخلی القاء میشود.

شمای کلی اصناف در حال حاضر

در کشور حدود ۳ میلیون واحد صنفی وجود دارد که در صورتی که به طور میانگین هر واحد صنفی دو نفر در حال فعالیت باشند ۶ میلیون فعال صنفی در بازار داریم که با احتساب اینکه هر نفر یک خانواده ۴ نفره را شامل می شود جمعیت خانوار ۲۴ میلیون نفر یعنی حدود ۳۰٪ جمعیت کشور مستقیم از بازار ارتزاق می کنند. ۳ میلیون واحد صنفی فعال در قالب ۸۳۰۰ اتحادیه، ۴۰ هزار نفر هیئت مدیره اتحادیه ها را پیگیر امور صنفی خود می نمایند. همچنین در قالب ۳۹۶ اتاق اصناف شهرستان، ۲۰۰۰ نفر هیئت رئیسه اتاق اصناف شهرستانها را تشکیل می دهند و در نهایت پارلمان صنفی بخش خصوصی با ۱۴۱ نفر هیات نمایندگان منتخبین شهرستانها اتاق اصناف ایران را تشکیل می دهد.

مقام معظم رهبری (مدظله العالی): «برخی از فروشگاهها مقید شده اند که غیر تولید داخلی را نفروشند، تابلو هم زده اند که در این فروشگاه فقط تولید داخل فروش می رود. بارک الله آفرین بر این انسان با غیرت، به این انسان مصلح.»

نقش اصناف در اشتغال

گستره اصناف در سطح کشور، باعث شده این بخش در بحث اشتغال نیز اثرگذار باشد. به طوری که، اگر میانگین نیروی کار هر واحد صنفی را ۲/۵ نفر در نظر بگیریم، با احتساب واحدهای صنفی بدون جواز حدود هفت تا ۷/۵ میلیون نفر و با احتساب آمار رسمی حدود شش میلیون نفر اشتغالزایی مستقیم، در واحدهای صنفی نیروی کار فعال وجود دارد که با احتساب خانواده های آنها می توان گفت، در کشور جمعیتی حدود ۲۵ میلیونی وابسته به اصناف هستند. این در حالی است که اصناف از هیچ گونه امکانات و تسهیلات دولتی و بانکی استفاده نمی کنند و اگر در طول حیات خود از تسهیلاتی بخصوص در بخش بانکی استفاده کرده اند، به واسطه سرمایه گذاری ها و پس اندازهایی بوده که توسط خود آنها در منابع بانکی ایجاد شده است.

اهمیت اصناف در بخش های گوناگون اقتصادی

نزدیک به ۸۹ درصد از کل ارزش افزوده بخش بازرگانی از سوی اصناف تامین می شود و این قشر نقش موثر و زیربنایی در رسیدن کشور به «رشد اقتصادی فقرزدا» و «کاهش ضریب جینی» دارند. تعداد قابل توجهی از اصناف بویژه اصناف تولیدی در زنجیره تامین نیازهای واحدهای صنعتی و برخی واحدهای صنفی دیگر قرار دارند که کارکرد نامناسب آنها می تواند زنجیره های تامین (از جمله قطعه سازان خودرو) را دچار اختلال کند. ایجاد هر فرصت شغلی در اصناف بمراتب ارزان تر و سهل تر بوده و این مهم برای روستاها از اهمیت بیشتری برخوردار است. اصناف، نقش قابل توجه و اثربخشی در شفاف و روان سازی نظام توزیع و نظام قیمت گذاری و همچنین اصلاح و نوین سازی شبکه های توزیع دارند.

همگانی نمودن خدمات رسانی جهادی بسیج اصناف و بازاریان برای تحقق عدالت و پیشرفت^۵

۵- نشریه مدیران جهادی؛ ۱۳۹۸؛ صص ۳۲

همچون گذشته اصناف و بازاریان سراسر کشور به محض شنیدن صدای درخواست کمک مردم استانهای سیل زده در بهار امسال، سر تا پای جان با تقدیم کمکهای نقدی و غیر نقدی، در شرایط بسیار سخت آوارگی و بی سرپناهی، نور امید را در دل مردم روشن نمودند. در این راستا از ابتدا با اولویت سنجی بسیج اصناف کشور، راه اندازی واحدهای صنفی آسیب دیده از سیل که ارزاق و نیازهای ضروری مردم سیل زده را تأمین می نمودند، در دستور کار قرار گرفت. همزمان کمک های غیر نقدی اصناف و بازاریان به صورت تخصصی متناسب با صنف مربوطه جمع آوری و توسط صنوف مرتبط با حمل و نقل بار، به مناطق سیل زده ارسال و توزیع شد.

در این میان اتحادیه های صنفی قالی شویان و کارواش به شستشوی منازل و فرش های مردم می پرداختند. صنف نانوائیان در قالب گروه جهادی در مناطق سیل زده مستقر و به خدمت رسانی با پخت نان می پرداختند. در برخی مناطق که پیشروی آب به تدریج صورت می گرفت نیاز به ایجاد موانع با کیسه بود که بخش عمده ای از کیسه های مورد نیاز، از طریق بازاریان فراهم و ارسال گردید.

در مرحله بعدی فروکش کردن بحران آب گرفتگی، به اقتضای نیاز مردم سیل زده، تعمیرکاران لوازم خانگی و خودرو، الکتریکی و صنوف دیگر خدماتی، به خدمات جهادی رایگان به مردم سیل زده مشغول شدند. در همین راستا در اجرای مرحله اول طرح جهاد همبستگی ملی "یک بازاری- یک کالای منزل" و در مرحله دوم این طرح "جمع آوری کمک های مردمی جهت ساخت منازل مسکونی سیل زدگان" در دستور کار بسیج اصناف کشور قرار گرفت که بر اساس جمع بندی صورت گرفته، اصناف و بازاریان بیشترین کمکهای نقدی و غیر نقدی را به مردم استانهای سیل زده در سال جاری داشته اند.

به منظور نهادینه سازی توصیه حکیمانه رهبر معظم انقلاب (حفظه الله تعالی) مبنی بر اینکه «خدمت رسانی برای تحقق عدالت و پیشرفت» را همگانی کنید، بسیج اصناف تجربیات و اندوخته های کسب شده در میدان جهادی در سطح اتاق ها و اتحادیه های صنفی تولیدی، خدماتی و فنی را در اختیار سایر اقشار تخصصی بسیج قرار می دهد تا طیف های متخصص در هر قشر بتوانند عرصه کمک و کار جهادی را در برهه های مورد نیاز نظام و انقلاب بیابند. به عنوان نمونه تخصص های مختلف موجود در جامعه فرهنگیان و معلمان، تخصص های متنوع جامعه هنرمندان، خدمات قابل ارائه جامعه مهندسين صنعت و معدن کشور و ... هر یک با تعریف و تبیین نقش آفرینی برای جامعه هدف خود می توانند شعاع خدمت رسانی را به جامعه وسیع تری از افراد توانمند تعمیم داده و خدمت رسانی برای تحقق عدالت و پیشرفت را همگانی نمایند.

توصیه ها و انتظارات امام خمینی (ره) از اصناف، بازاریان و فعالان اقتصادی
کمک به مردم در سختی ها

حضرات آقایان از بازرگانان و مردم خیرخواه دعوت نموده و آنان را تشویق کنند تا نگذارند برادران و خواهران آنان که در راه اسلام و احقاق حق خود صدمه دیده اند، و به ملت بزرگ خدمت کرده اند و در راه آن خون داده اند، به سختی بیفتند. (۹)

در سالهای اخیر حوادث غیرمترقبه اعم از سیل و زلزله سختیهای بسیاری را به مردم وارد کرد که در این میان، اصناف، بازاریان و تجار، کمکهای نقدی و غیر نقدی شایانی را در مراحل مختلف به زلزله زدگان و سیل زدگان اهدا کردند. همچنین گروههای جهادی هر صنف به فراخور نوع خدمت تخصص خود به کمک خسارت دیدگان شتافتند.

عدم اجحاف به مردم و لزوم رعایت قیمت عادلانه اجناس

از کسبه و تجار و اصناف محترم تقاضا دارم که قیمت مواد غذایی و اجناس خود را بالا نبرند و به مردم مظلومی که در حال مبارزه اند اجحاف ننمایند، که اجحاف در همه حال مردود است، و در این موقع حساس این عمل به نفع دستگاه ظلم و مخالف رضای خداوند تبارک و تعالی است. لهذا من به طور لزوم می خواهم که از قیمت عادلانه تجاوز نکنند و در صورت امکان به مردم بی بضاعت تخفیف دهند که کمک مؤثری به نهضت اسلامی خودشان و موافق انصاف و مرضی خداوند تعالی است. (۱۰)

پس از اجرای طرح مدیریت مصرف سوخت در آبان ماه، یکی از دغدغه های اصلی دولت جلوگیری از بالارفتن بدون حد و مرز قیمت کالاها و خدمات بود. وزیر صنعت معدن و تجارت درخواست رسمی خود را از بسیج اصناف برای کمک به بازرسی و نظارت بر بازار اعلام کرد. بسیج اصناف و بازار با گستردگی و جمعیت نیم میلیونی، آمادگی کامل خود را برای کمک به نظارت به قیمتها و توزیع کالاهای اساسی در قالب طرح همیاری با بازرسان وزارت صمت اعلام نمود. با اجرای طرح مذکور شاهد کمترین تلاطم در نرخ کالاها و خدمات پس از اجرای طرح مدیریت مصرف سوخت در سراسر کشور بودیم.

خودداری از گرانفروشی

فروشندهگان مواد غذایی از گرانفروشی خودداری کنند که این عمل مخالف رضای حق تعالی است، و در این موقع حساس و گرفتاری مردم، ضربه ای است بر پیکر نهضت اسلامی. (۱۱)

رفتار انسانی - اسلامی پس از شکستن اعتصابات

اکنون که به یاری خداوند آماده شروع به کار و شکستن اعتصابات هستید، باید به تذکرات ذیل توجه نمایید:

۱. تجار و کسبه و تولید کنندگان باید از اجحاف و گرانفروشی و هر نوع سوء استفاده از شرایط موجود خودداری نمایند و سعی کنند قیمتها کاملاً عادلانه و بر وفق موازین شرعی باشد؛
۲. لازم است مساوات و برابری اسلامی را کاملاً در نظر گرفته نسبت به طلبهایی که به صورت چک و یا سفته و یا هر نوع دیگر دارند، مراعات لازم را بنمایند و به بدهکاران مهلت کافی بدهند؛ و از فشار آوردن به کسبه ای که به خاطر اعتصابات طولانی متضرر شده اند خودداری کنند، و به آنان مهلت داده شود که

بتوانند به طوری که فشار بر آنها وارد نشود بدهکاریهای خود را بدهند. من از تجار و بازرگانان انتظار دارم این امر انسانی و اسلامی را توجه نموده و عمل نمایند. (۱۲)

احتراز از خدعه، دروغ و گرانفروشی

کاسبها و کسبه و تجار محترم، در ارزاق عمومی با مردم مراعات کنید؛ گرانفروشی را کنار بگذارید، حس تعاون پیدا کنید؛ حس انسانیت پیدا کنید. ضعفا را مراعات کنید؛ تخفیف بدهید. از گرانی، از گران قیمت کردن اجناس، از گرانفروشی اجناس اجتناب کنید. همه با هم باشید. برادرید شما. همه اقشار برادرند؛ همه با هم باشند. مراعات هم را بکنید. از آن چیزهایی که در این پنجاه سال در بین شما زیاد شد از قبیل دروغ گفتن، از قبیل خدعه کردن، از قبیل گرانفروشی، از اینها احتراز کنید. (۱۳)

رعایت انصاف

تجار و کسبه کسب صحیح بکنند، گرانفروشی نکنند. از قراری که گفته می شود اشخاصی خیلی گرانفروشی و بی انصافی می کنند؛ بدانند اینها که ملت ما الآن - بسیاری از آنها - ضعیف هستند، بسیاری از آنها در این قضایا ضرر بردند، بسیاری از آنها از پا درآمدند. اگر بنا باشد که کاسبها باز یک گرانفروشی را راه بیندازند و بی انصافی بکنند ممکن است که اینها صدمه زیاد بخورند. من خواهش می کنم از تمام اقشار ملت که انصاف را نصب عین خودشان قرار بدهند. (۱۴)

اسلامی شدن بازار

همین طور بازار ما باید یک بازار اسلامی باشد. از قراری که مکرر به من گفته اند، الآن یک دسته ای سودجو در بازار هستند که اینها قیمتهای بسیار گران روی اجناس گذاشته اند. این یک مطلب غیرانسانی است؛ یک مطلبی است که باید فکر کنند اینهایی که می خواهند حالا سود ببرند، باید توجه داشته باشند که این ملت، که اکثرشان عبارت از این طبقه پایینی است که نمی توانند خودشان را اداره کنند، اینها بودند که ما را رساندند به این پیروزی. حالا نباید آن تاجر معتبری که دخالت در این امور نداشته است برای اینها ایجاد زحمت بکند. ایام عید است؛ اینها احتیاج دارند به لباس، احتیاج دارند به خوراک، احتیاج دارند به چیزهای دیگر. باید با انصاف رفتار کرد، باید با اینها با برادری رفتار کرد؛ گرانفروشی را کنار بگذارند و احتکار نکنند، نگهداری نکنند برای یک وقتی که جنس گران بشود و بفروشند. احتکار در غذاها جایز نیست. و همین طور باید با برادری با برادران خودشان رفتار کنند و این پیروزی را از آنها بدانند. شما حالا از قید آزاد شدید، از قیدوبندها آزاد شدید؛ شما حالا ترس اینکه مثلاً سازمان امنیت بیاید شما را چه بکند - و اینها - ندارید؛ لکن ترس از خدا باید داشته باشید، ترس از اسلام باید داشته باشید؛ باید مراعات بکنید اشخاص ضعیف را، باید همراهی بکنید با اشخاص ضعیف، نه اینکه گرانفروشی بکنید و کالاهای خودتان را بالا ببرید و مردم را در زحمت [بیندازید]. این هم راجع به این طبقه؛ که البته باز مسائل دیگری هست ولی طولانی می شود. (۱۵)

اخطار نسبت به اجحاف و گرانفروشی

من با کمال تأسف هر روز مواجه هستم با مشکلاتی جانفرسا که گاهی ناچار می شوم تذکراتی به ملت شریف بدهم. از آن جمله قضیهٔ اجحاف و گرانفروشی است که کراراً شکایت از آن دارند؛ و حتی گفته می شود که برخلاف موازین شرعیه، اجناس را که از طرف دولت مبنی بر آنکه به قیمت معینی بفروشند، به قیمتهای بسیار گزاف به مردم مستمند می فروشند و موجبات ناراحتی و مضیقه برای برادران و خواهران خود فراهم می کنند.

من از فروشندگان، خصوصاً آنچه مربوط است به ارتزاق مردم، تقاضا می کنم دست از این اجحاف و تعدی بردارند و به اخلاق و اعمال اسلامی برگردند. من آنان را نصیحت می کنم که با این ملتی که خون خود را در راه اسلام داد و جوانان عزیز خود را از دست داد با عدل و انصاف رفتار کنند. من خوف آن دارم که خدای نخواستہ به غضب خداوند قهار مبتلا گردیم و تر و خشک با هم بسوزد.

من اخیراً اخطار می کنم که اگر دست از اجحافات و مخالفت با اسلام برندارند، حسب عدل الهی و حکومت شرعیه، تعزیرات و سیاست شرعیهٔ اسلامیہ با آنان رفتار می شود. برادران! قبل از آمدن تازیانهٔ الهی به خود آید و دست از ستم بردارید. خداوند شما را اصلاح کند. (۱۶)

رعایت انصاف در فروش اجناس

می آیم سراغ تاجر و بازرگان و کاسب، و این سنخ جمعیت. الآن روزی است که باید به این ملتی که در طول زمان تاریخ زندگی این پدر و پسر و بعد هم در حال انقلاب، [رنج کشیده اند، خدمت کرد] بازارها تقریباً حدود یک سال و نیم و چقدر یا تعطیل بود یا نیمه تعطیل بود و بسیاری از مردم ضعیف ضعیفتر شدند. امروز روزی نیست که استفاده چی ها راه بیفتند و بخواهند استفاده کنند؛ روز حمایت است امروز. از برادرانشان باید حمایت کنند؛ نه اینکه یک جنسی را که به ده تومان می خرند به صد تومان بفروشند. گرانفروشی امروز خیانت است به یک مملکت اسلامی. این خیانت را نکنند اینها؛ یک قدری با مردم ملایمت کنند. برادران خودتان هستند. با این برادرهایی که خون داده اند ... شما تاجرهای محترم که نبودید در این میدانها. من که می دانم شماها نبودید؛ آنهايي که بودند این کاسب جزء بود و این حامل بود و این کارگر بود و این طلبه بود و آن - عرض می کنم - دانشگاهی بود؛ که همه فقیرند. این طبقه بودند که این نهضت را پیش بردند و خون خودشان را و جوانان خودشان را دادند و این نهضت را پیش بردند. حالا انصاف است که یک تاجر معتبری که دارای کارخانهٔ کذاست، دارای کذا و کذاست، و آن بالاها نشسته و تماشا کرده و اینها خون خودشان را داده اند و پیش برده اند، حالا همراهی نکند؟ اجحاف کند با این طایفه؟ قیمت اجناس را همچو بالا ببرد که این ضعیفا نتوانند بخرند؟ زندگی شان مختل بشود؟ خوب، باید اینها با برادرهای خودشان، با آنهايي که در این راه زحمت کشیده اند، اهل وطنشان هست، اهل دینشان هست، با اینها باید همراهی کنند؛ گرانفروشی نکنند. نگذارند یک وقتی ما روی تکلیفهای الهی باهاشان عمل بکنیم. خودشان جلوگیری کنند از مسائل. یک روز اگر ما روی تکلیف الهی عمل بکنیم، کارشان زار است. نگذارند اینطور بشود. این هم یک باب است که مال یک طایفه. (۱۷)

تأکید بر اسلامی شدن بازار

وقتی می توانید بگویید که مملکت اسلامی است که بازار اسلامی بشود؛ تهذیب نفس باشد؛ نه مثل بازار ما که سنگر گران فروشی و تعدی است! (۱۸)

رعایت ضوابط اسلامی

اگر بازاری در جمهوری اسلامی همان بازاری باشد که در رژیم طاغوتی بود، نباید ادعا کند که بازار اسلام است. نه، بازار طاغوت است! آن اجحافات زیادی که الآن دارد به این مستمندان می شود، این رباخواری که الآن رواج دارد، اینها را به عهده بازار اسلام حساب می کنند؛ به عهده جمهوری اسلامی حساب می کنند. مکتب ما شکست می خورد، اسلام شکست می خورد. (۱۹)

فقه و اخلاق در بازار در قانون نظام صنفی نهادینه شده و هم اکنون سالهاست کلیه صاحبان واحدهای صنفی برای اخذ مجوز کسب و کار در واحد صنفی پیش از تاسیس نیازمند گذراندن دوره حضوری شش ساعته فقه و اخلاق در بازار هستند.

خطر افراد منحرف در بازار

آقایان بازاری کوشش کنند در اینکه مبدا اینها بازار را متهم کنند. مبدا اینها بازار را بدنام کنند. بازار ایران خوشنام است و همیشه پشتیبان کشور و ملت و اسلام بوده است، و در هر مشکلی، بازار در حل آن مشکله دخالت داشته است و جزء ملت بوده است. و همان ملت است و همان مردم است که در بازارها مجتمع هستند و مشغول اقتصاد ملت هستند و مشغول کارهای صحیح هستند. اجتماع بازار؛ یک اجتماعی است که اگر در یک مسیر اسلامی حرکت بکند - و بحمدالله حرکت می کند - مملکت را از آسیب نگه می دارد. همین بازار است که پشتوانه ارتش است. و همین بازار است که در این زمان پشتوانه کشور است و دولت است. و اگر تفرقه در بازار باشد و بعضی از اشخاصی که تفرقه افکن هست گذاشته بشود که فعالیت نکنند، خدای نخواستہ این ستون سِتبر اسلام را یک وقت از بین می برند. باید توجه داشته باشید. شما می دانید که در مشکلاتی که سابق بود از زمان میرازی شیرازی تا حالا، مشکلات در بازارها حل می شد. اگر یک وقت یکی از علمای تهران به واسطه بدرفتاری دولتهای زمان قاجار می خواست از تهران برود، بازار می بست؛ و همان بود که آنها توبه می کردند و آن عالم را با التماس نگه می داشتند. این بازار است که باید درست توجه بکند و قشرهای مختلفی که دارد توجه بکند، و مساجد را آباد کنند و مساجد را پُر بکنند از جمعیتهای خودشان. در ممالک اهل سنت، آنکه من دیدم در حجاز، وقتی که اذان ظهر گفته می شود بازارها بسته می شود یا باز است و شرطه آن را حفظ می کند و می روند مسجدالحرام برای نماز یا مسجدالنبی برای نماز.

بازار باید مظهر تام اسلام و عدالت باشد. بازار باید احتراز کند از چیزهایی که مخالف دستورات اسلام است. و اقبال کند به آن چیزهایی که موافق دستورات اسلام است. از ربا بازار باید مظهر باشد. اگر در بین بازارها اشخاصی باشند که خدای نخواستہ ربا می خورند، خود بازارها آنها را نصیحت کنند. مبدا یک

همچو مرضی توسعه پیدا بکند و مملکت ما را به نابودی بکشد. ربا خوری، بازارها را از بین خواهد برد. مردم را خواهد تباه کرد. مبدا خدای نخواستہ در بین بازار یک همچو معصیت بزرگی - که در رأس معاصی، خدا قرار داده است و آن را بالاتر از زنا و در حکم مقاتله با خدا قرار داده است - مبدا یک وقت در بازار یک همچو امری باشد. و انصاف نیست که در بازار گرانفروشی باشد. در موقعی که مردم ایران، زن و بچه مردم ایران برای جنگزده ها دارند از منافع خودشان می گذرند و آن چیزی که دارند هدیه می کنند، مبدا در یک همچو موقعی در بازار، اشخاصی پیدا بشوند که گرانفروشی کنند که موجب فلج مردم و ناراحتی مردم بشود. اگر خدای نخواستہ از اعمال ما یک شکستی واقع بشود به اسلام، مسئولیت ما پیش خدای تبارک و تعالی بسیار بزرگ است. (۲۰)

لزوم کمک مالی از سوی ثروتمندان بازاری

امیرالمؤمنین با این کشوری که در معرض خطر است چه می کرد؟ همه افراد را می فرستاد جنگ. با فشار، اموال اشخاصی که ثروتمند بودند و اینها را می گرفت و می فرستاد و اگر نمی رسید عباى خودش را می داد، عباى من را هم می داد، کلاه شما را هم می داد برای حفظ کشور اسلام، برای حفظ نوامیس خود این مردم. (۲۱)

خنثی کردن توطئه گران فروشان و محتکران

گرانفروشان و محتکران بی انصاف گمان نکنند که این ظلم در حال حاضر چون سایر احوال است، امروز این نحو جنایات که ممکن است به شکست جمهوری اسلامی منتهی شود، کوشش در تضعیف اسلام است. اینجانب خوف آن دارم که خداوند قهار بر شما غضب فرماید و خدای نخواستہ تر و خشک با هم بسوزند

و راه گریزی در کار نباشد، «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ غَضَبِ الْحَلِيمِ» بهتر است بازاریان محترم که استوانه فعال جمهوری اسلامی می باشند توطئه این بی انصافها را که لکه ننگی بر دامن آنان هستند، با تدبیرات عاقلانه خنثی نمایند. (۲۲)

در مواقعی که احساس می شد، برخی در حال احتکار کالاهای ضروری و اساسی مردم هستند، بسیجیان اصناف و بازار با تیزبینی و حساسیت خاصی، اقدام به شناسایی و معرفی محتکرین می پرداختند که موجب می شد عرصه بر افراد سودجو تنگ شده و به خودشان اجازه احتکار را ندهند.

بحث و نتیجه گیری

همان طور به تفصیل در متن اشاره گردید، ظرفیت های اصناف و بازاریان و توانمندی بسیج در سازماندهی، هدایت و انسجام بخشی این ظرفیت ها در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب به ویژه با رویکرد اقتصاد مقاومتی در عناوین کلی زیر قابل توجه می باشد:

- تقویت و حمایت از رونق تولید با توجه به فعالیت ۶۰۰ هزار واحد تولیدی صنفی در سراسر کشور، مهمترین عرصه فعالیت بسیج اصناف در راستای تحقق گام دوم انقلاب می باشد.

- زمینه سازی بهره گیری از استادکاران و صاحبان واحدهای تولیدی و خدماتی و فنی در محیط واقعی کسب و کار برای آموزش، توانمندسازی و ایجاد فرصتهای شغلی برای جوانان و نوجوانان جویای کار در فضای بازار کار آزاد، از دیگر عرصه های فعالیت بسیج اصناف در راستای تحقق گام دوم انقلاب خواهد بود.

اصناف و بازاریان بیشترین کمکهای نقدی و غیر نقدی را به مردم استانهای زلزله و سیل زده در سالهای اخیر داشته اند.

- هدایت نیم میلیون بسیجی فعال در پایگاههای بسیج اصناف و بازاریان و فعالان اقتصادی در سراسر کشور جهت کمک به اجرای راهبرد مقاومت فعال در اقتصادکشور و اجرای طرح همیاران بازرسی و نظارت از جمله نقاط عطف ورود بسیج اصناف بر اساس اعلام نیاز دولت بود که خود نمونه بارزی از الگوی همیاری است که می تواند در تحقق گام دوم انقلاب جریان ساز باشد.

- روشنگری و آگاهسازی صاحبان سه میلیون واحد صنفی در سراسر کشور (که به لحاظ نمودن شریک، شاگرد و خانواده هایشان جمعیتی نزدیک به ۳۰ درصد جمعیت کشور را تشکیل می دهند)، در جهت تبیین بیانیه گام دوم انقلاب، خود فرصت مغتنمی است.

- مقابله با احتکار و کم فروشی از دیگر اقداماتی است بسیجیان اصناف و بازار برای کمک به معیشت مردم و اداره امور توسط دولت، وارد میدان جهاد اقتصادی می شوند که این تلاشها، بازخورد خود را در اضمحلال و شکست استکبار در نبرد نرم اقتصادی نشان داده است و روز به روز مایوس از گذشته اقدام به اجرای تحریم های ظالمانه می نماید.

منابع

۱. آموزه های پیشرفت و رونق در کسب و تجارت (فقه و اخلاق در بازار)؛ ۱۳۹۷ موسسه تحقیقاتی جواد الائمه (ع)؛ جمعی از محققین حوزه علیمه قم زیر نظر استاد مهدی احدی.

۲. بررسی نقش اصناف در تولید و اشتغال؛ شنبه ۱۷ تیر ۱۳۹۶
<http://jamejamonline.ir/online/2908854785647645372>

۳. پورتال حضرت امام خمینی (ره) <http://www.imam-khomeini.ir/fa/c> ۱۱۳۶۶۴۰۷۸

۴. خمینی، روح الله (رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران)، اقشار اجتماعی، از دیدگاه امام خمینی «س»، ۱ جلد، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س) - تهران - ایران، چاپ: ۲، ۱۳۸۶ ه.ش ۱۳۹۱.

۵. روزنامه اطلاعات؛ یکشنبه ۸ دی ۱۳۹۸؛ اقتصاد روز نقشی که اصناف در اقتصاد جامعه دارند،
<https://www.ettelaat.com/mobile/?p=106905&device=phone>

۶. کاسب امین؛ دانستنی های مدیریتی در بسیج اصناف؛ سازمان بسیج اصناف کشور؛ زمستان ۱۳۹۰

۷. متن بیانیه گام دوم انقلاب خطاب به ملت ایران؛ ۲۲/۱۱/۱۳۹۷

۴۱۶۷۳ <http://farsi.khamenei.ir/message-content?id=i>

۸. نشریه مدیران جهادی؛ ویژه ششمین همایش مدیریت جهادی کشور، شماره ۶؛ آذرماه ۱۳۹۸؛ صص ۳۲.
۹. نقش بسیج در امنیت ملی؛ پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج؛ ۱۳۹۶.

پی‌نوشت‌ها

- (۱) -- دی ۱۳۵۶ -- سخنرانی در جمع روحانیون و طلاب -- ۳ -- ۳۱۰ --
- (۲) -- ۲۹ / ۱۱ / ۵۶ -- سخنرانی در جمع روحانیون -- ۳ -- ۳۳۴ --
- (۳) -- ۲۵ / ۱۰ / ۵۹ -- سخنرانی در جمع بازاریان تهران -- ۱۳ -- ۵۲۵ --
- (۴) -- ۲۵ / ۱۰ / ۵۹ -- سخنرانی در جمع بازاریان تهران -- ۱۳ -- ۵۲۵ -- ۵۲۹ --
- (۵) -- ۴ / ۱۱ / ۶۱ -- سخنرانی در جمع نمایندگان مجلس شورا -- ۱۷ -- ۲۵۰ --
- (۶) -- ۱۰ / ۱۱ / ۶۱ -- سخنرانی در جمع اصناف و بازاریان سراسر کشور -- ۱۷ -- ۲۷۰ -- ۲۷۹ --
- (۷) -- ۴ / ۶ / ۶۳ -- سخنرانی در جمع اعضای هیأت دولت -- ۱۹ -- ۳۹ --
- (۸) -- ۲۲ / ۱۱ / ۶۳ -- پیام به ملت ایران در سالگرد پیروزی انقلاب -- ۱۹ -- ۱۵۸ --
- (۹) -- ۱۸ / ۸ / ۵۷ -- پیام به علما و روحانیون -- ۴ -- ۴۰۹ --
- (۱۰) -- ۱۲ / ۱۰ / ۵۷ -- پیام به ملت ایران -- ۵ -- ۳۳۲ --
- (۱۱) -- ۱۶ / ۱۰ / ۵۷ -- پیام به ملت ایران -- ۵ -- ۳۵۱ --
- (۱۲) -- ۲۸ / ۱۱ / ۵۷ -- پیام تشکر از اعتصاب کنندگان -- ۶ -- ۱۶۹ -- ۱۷۰ --
- (۱۳) -- ۱۰ / ۱۲ / ۵۷ -- سخنرانی در جمع مردم -- ۶ -- ۲۷۲ --
- (۱۴) -- ۲۸ / ۱۲ / ۵۷ -- سخنرانی در جمع پاسداران -- ۶ -- ۳۸۸ --
- (۱۵) -- ۲۹ / ۱۲ / ۵۷ -- سخنرانی در جمع هیأت دولت موقت -- ۶ -- ۳۹۵ --
- (۱۶) -- ۱۹ / ۱ / ۵۸ -- پیام به اصناف و کسبه -- ۶ -- ۵۱۰ --
- (۱۷) -- ۲۵ / ۲ / ۵۸ -- سخنرانی در جمع اعضای هیأت بازرگانان ایرانی -- ۷ -- ۳۱۷ --
- (۱۸) -- ۸ / ۳ / ۵۸ -- سخنرانی در جمع بانوان تهران و پاسداران دشت مغان -- ۷ -- ۵۳۳ --
- (۱۹) -- ۱۳ / ۴ / ۵۸ -- سخنرانی در جمع پاسداران و روحانیون تربت حیدریه -- ۸ -- ۴۲۱ --
- (۲۰) -- ۲۵ / ۱۰ / ۵۹ -- سخنرانی در جمع بازاریان تهران -- ۱۳ -- ۵۲۶ -- ۵۲۸ --
- (۲۱) -- ۱۰ / ۱۱ / ۶۱ -- سخنرانی در جمع اصناف و بازاریان سراسر کشور -- ۱۷ -- ۲۷۴ --
- (۲۲) -- ۱۲ / ۱ / ۶۲ -- پیام به ملت ایران -- ۱۷ -- ۳۹۱ -- ۳۹۲ --